

Секція: Економічні науки

ЦИГАНЕНКО О.В.

*викладач кафедри економіки та управління,
Конотопський інститут Сумського державного університету,
м.Конотоп, Україна*

ЛУК'ЯНИХІН В.О.

*к.е.н., доцент кафедри управління,
Сумський державний університет
м. Суми, Україна*

ЯКІСТЬ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ

Життя сучасного суспільства неможливе без передбачення майбутнього, визначення цілей і завдань його розвитку, обґрунтування засобів досягнення поставлених цілей, тобто без стратегії розвитку на певний період часу.

Стратегічне планування розвитку міської території сьогодні розглядається як один з перспективних та ефективних механізмів реалізації довгострокової територіальної політики в умовах самоорганізації міських громад.

Пошук ефективних моделей соціо-еколого-економічного розвитку міських територій визначає необхідність використання стратегічного планування для пошуку найбільш оптимальних стратегій територіального розвитку, з урахуванням пріоритетів, визначених Програмою дій «Порядок денний на XXI століття», «Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2015 року», Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів»[1-3].

Міські території є джерелами соціальних, демографічних, техногенних та інших механізмів впливу на середовище проживання людини і характеризуються особливо високою динамікою розвитку, яка, в свою чергу, ініціює швидке наростання соціальних проблем, концентрацію фінансових потоків, погіршення екології, а також зміну методів управління економікою міста .

Найважливішим інструментом управління міською територією є стратегії розвитку, оскільки саме вони задають основні цілі, напрями діяльності та програму дій органів місцевого самоврядування щодо якісного поліпшення рівня життя населення відповідної території.

Стратегічне планування розвитку виконує функцію протидії негативним факторам і посилення позитивних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища для забезпечення прогресивного розвитку міської території.

Стратегічне планування розвитку міста сприяє вирішенню значної кількості проблем: забезпеченню необхідного рівня соціально-економічної стабільності, сприянню розвитку тих форм економічної діяльності і зайнятості, які узгоджуються з існуючими ресурсними можливостями громади, створенню якісно нових робочих місць, покращенню життєвих стандартів.

Громада будь-якого міста України має право обирати власну долю. Останнім часом процес стратегічного планування як ефективний інструмент такого самовизначення застосовується все частіше.

Існує вже певний український досвід, що поєднує в собі найкращі риси різноманітних іноземних методик. Що ж стосується інструментів реалізації обраних громадами стратегій розвитку, у кожного міста є свої, подекуди унікальні, засоби.

Необхідно відзначити, що багато екологічних проблем міст обумовлені не тільки процесами урбанізації, скільки недоліками в

управлінні, плануванні та відсутності узгодженої політики міського розвитку. Удосконалення процесу управління міським середовищем допоможе уникнути багатьох екологічних проблем за умови розробки органами законодавчої та виконавчої влади зваженої політики в галузі екологічної безпеки. При цьому треба чітко визначити, що таке якість міського середовища, яке розуміється як «сукупність фіксованих властивостей території, що визначають ступінь придатності як середовища проживання людини і можливості підвищення цього ступеня».

Основне завдання управління якістю міського середовища - забезпечення сталого функціонування і розвитку всіх компонентів міської екосистеми. Вирішення цього завдання має надзвичайну важливість, як у глобальному масштабі, так і на рівні окремих міст, так як більша частина населення в даний час проживає в містах і тенденція зростання міського населення буде зберігатися.

Місто - це екосистема. Місто не може існувати як замкнута екосистема. На такій урбанізованій території природа випробовує сильний антропогенний вплив. Це призводить до часткової, а іноді навіть до повної втрати здатності повітря, води і ґрунтів до самовідновлення, руйнування геологічної будови земної кори і гідрогеологічних режимів. Якби міське середовище не компенсувало цю здатність, використовуючи прилеглі зони, то в результаті свого розвитку вона б деградувала.

Якість міського середовища оцінюється системою сукупних санітарно-гігієнічних та екологічних вимог. Ці вимоги виражаються системою показників, що дозволяють охарактеризувати погіршення стану навколишнього середовища та здоров'я жителів.

На сьогоднішній день різні фінансові, містобудівні та архітектурні організації складають рейтинги міст, в яких дають комплексну оцінку сукупності економічних, соціальних та екологічних параметрів розвитку і функціонування міст: доходи і витрати населення, обсяг інвестицій у

житлове будівництво та основні фонди, стан охорони здоров'я, освіти та соціальної сфери, купівельна спроможність населення, рівень злочинності тощо. Однак, на наш погляд, дані підходи більшою мірою оцінюють рівень і якість життя населення міста в цілому або окремих її складових (наприклад, екологічного благополуччя), ніж якість саме міського середовища та комфортності перебування населення на даній території.

У зв'язку з цим, виникає необхідність розробки методичного підходу до оцінки якості міського середовища та побудови на цій основі інтегрального показника, який відображав би складність міського середовища як простору існування та взаємодії спільнот.

Для оцінки якості міського середовища пропонуємо використовувати комплексний показник якості міського середовища, який враховує наступні напрями :

1. Житлові умови.
2. Міський благоустрій.
3. Стан навколишнього середовища.
4. Культурно-духовний простір.
5. Дозвільні та громадські простори.
6. Транспортна інфраструктура і стан дорожнього господарства.
7. Інституційні умови.
8. Щільність економічного використання території і простір побутового обслуговування населення.
9. Громадська безпека.
10. Економічний стан.

Практична значущість комплексної оцінки стану міського середовища заключається в тому, що вона є інформаційною основою і дозволяє проводити нагляд за різними компонентами міського середовища, виявити локальні можливості розвитку, розробляти соціо-еколого-

економічні стратегічні плани розвитку міст, використовувати результати оцінки міського середовища для проведення політики міст та територій.

Список використаної літератури:

1. Програма дій "Порядок денний на XXI століття" ("AGENDA 21") : ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро Самміт " / НАУК.-ЕКСПЕРТ.РАДА ; Програма Розвитку ООН, Агентство США з Міжнародного Розвитку, Україна. Порядок денний на XXI ст., Дім Свободи, Ін-т сталого розвитку. - К. : Інтелсфера, 2000. - 360 с.

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» : Режим доступу. – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1001-2006-%EF&p=1228213691916167>

3. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08 вересня 2005 р. № 2850-IV// ВВР України. – 2005. – N 51. – Ст. 548.